

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Інна САВИЦЬКА
20.04 2023 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри педагогіки
Протокол № 21 від 22 травня 2023 р.
завідувач кафедри педагогіки
Руслан СОПІВНИК

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОПІ «Соціальна робота»
Ірина ДЕМЧЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ЗАГАЛЬНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Спеціальність: 231 «Соціальна робота»
Освітньо-професійна програма: «Соціальна робота»
Гуманітарно-педагогічний факультет
Розробник: канд. пед. н., старший викладач кафедри педагогіки Гончарук О.М.

КИЇВ – 2023

1. Опис навчальної дисципліни «ОСНОВИ ЗАГАЛЬНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ»

Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітньо-професійна програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	23 «Соціальна робота»	
Спеціальність	231 «Соціальна робота»	
Освітньо-професійна програма	«Соціальна робота»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	Денна форма	Заочна форма
	210	212
Кількість кредитів ECTS	7	7
Кількість змістових модулів	2	2
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	-
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної форми здобуття освіти		
	Денна форма	Заочна форма
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	45 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	60 год.	6 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	105 год.	200 год.
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	7 год.	-

2. Мета та завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою дисципліни «*Основи загальної та соціальної педагогіки*» є формування у майбутніх фахівців професійних знань, умінь та навичок з навчання та виховання здобувачів освіти, обґрунтування умов ефективного впливу на їх особистісний розвиток, необхідних для педагогічної діяльності; набуття умінь, які необхідні для ефективної організації практичної соціально-педагогічної діяльності.

Завдання полягають в оволодінні студентами теоретико-методологічними основами педагогіки як науки, знаннями та навичками організації освітнього процесу, розвитку навичок та умінь здійснювати педагогічні дослідження; розкритті основних теоретичних положень соціально-педагогічної діяльності; обґрунтуванні змісту провідних напрямів соціально-педагогічної діяльності з представниками різних соціальних груп; ознайомленні з оптимальними умовами соціалізації підростаючого покоління;

розвитку здібностей щодо приймання оптимальних рішень в різних соціально-педагогічних ситуаціях; набуття умінь, які необхідні для ефективної організації практичної соціально-педагогічної діяльності.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

➤ здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

➤ здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

➤ знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

➤ знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціальнопедагогічного, юридичного, економічного, медичного);

➤ здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів;

➤ здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей;

програмні результати навчання (ПРН):

➤ здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами;

➤ демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей;

➤ конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної (заочної) форми здобуття освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Основи загальної педагогіки														
Тема 1. Педагогіка як наука			2	2			5		2					10
Тема 2. Розвиток та формування особистості			2	2			5							10
Тема 3. Дидактика як теорія навчання і освіти			2	4			5							10
Тема 4. Методи, форми і засоби навчання			4	4			5		2					10
Тема 5. Контроль і оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності			2	2			5							10
Тема 6. Система освіти в Україні			2	2			5		2					10
Тема 7. Організація освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта			2	4			6							10
Тема 8. Неформальна освіта. Сучасні платформи масових відкритих онлайн-курсів			2	2			5							10
Тема 9.			2	4			5							

Сутність процесу виховання та його зміст													
Тема 10. Методи і форми виховання			2	2			6						10
Тема 11. Зміст основних напрямів виховання			4	4			6			2			10
Змістовий модуль 2. Основи соціальної педагогіки													
Тема 1. Соціальна педагогіка як наука			2	2			5			2			10
Тема 2. Сім'я як інститут соціалізації особистості			3	4			5						10
Тема 3. Заклад загальної середньої освіти як провідний мікрофактор соціалізації підростаючого покоління. Поняття булінгу (цькування)			2	4			5			2			10
Тема 4. Соціально-педагогічна діяльність у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку			2	4			5						10
Тема 5. Соціально-педагогічний захист дитинства, дитячого та молодіжного руху			2	4			5						10
Тема 6. Вплив молодіжних субкультур на формування особистості			2	4			6						10
Тема 7. Засоби масової інформації у процесі			2	2			6						10

соціалізації особистості													
Тема 8. Вплив релігійного фактору на формування особистості			2	2			5						10
Тема 9. Мистецтво як чинник розвитку особистості			2	2			5						10
Курсовий проект (робота) з			-	-	-		-		-	-	-		-
(якщо є в робочому навчальному плані)													
Усього годин		210	45	60			105	240	6	6			200

4. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	-	

5. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Тема 1. Педагогіка як наука	2	
2.	Тема 2. Розвиток та формування особистості	2	
3.	Тема 3. Дидактика як теорія навчання і освіти	4	
4.	Тема 4. Методи, форми і засоби навчання	4	
5.	Тема 5. Контроль і оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності	2	
6.	Тема 6. Система освіти в Україні	2	2
7.	Тема 7. Організація освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта	4	
8.	Тема 8. Неформальна освіта. Сучасні платформи масових відкритих онлайн-курсів	2	
9.	Тема 9. Сутність процесу виховання та його зміст	4	
10.	Тема 10. Методи і форми виховання	2	
11.	Тема 11. Зміст основних напрямів виховання	4	2
12.	Тема 12. Соціальна педагогіка як наука	2	
13.	Тема 13. Сім'я як інститут соціалізації особистості	4	
14.	Тема 14. Заклад загальної середньої освіти як провідний мікрофактор соціалізації підростаючого покоління. Поняття булінгу (цькування)	4	2
15.	Тема 15. Соціально-педагогічна діяльність у дитячих	4	

	зкладах оздоровлення та відпочинку		
16.	Тема 16. Соціально-педагогічний захист дитинства, дитячого та молодіжного руху	4	
17.	Тема 17. Вплив молодіжних субкультур на формування особистості	4	
18.	Тема 18. Засоби масової інформації у процесі соціалізації	2	
19.	Тема 19. Вплив релігійного фактору на формування особистості	2	
20.	Тема 20. Мистецтво як чинник розвитку особистості	2	
	РАЗОМ	60	6

6. Теми лабораторних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	-	

7. Теми самостійної роботи

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Тема 1. Педагогіка як наука	5	10
2.	Тема 2. Розвиток та формування особистості	5	10
3.	Тема 3. Дидактика як теорія навчання і освіти	5	10
4.	Тема 4. Методи, форми і засоби навчання	5	10
5.	Тема 5. Контроль і оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності	5	10
6.	Тема 6. Система освіти в Україні	5	10
7.	Тема 7. Організація освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта	6	10
8.	Тема 8. Неформальна освіта. Сучасні платформи масових відкритих онлайн-курсів	5	10
9.	Тема 9. Сутність процесу виховання та його зміст	5	10
10.	Тема 10. Методи і форми виховання	6	10
11.	Тема 11. Зміст основних напрямів виховання	6	10
12.	Тема 12. Соціальна педагогіка як наука	5	10
13.	Тема 13. Сім'я як інститут соціалізації особистості	5	10
14.	Тема 14. Заклад загальної середньої освіти як провідний мікрофактор соціалізації підростаючого покоління. Поняття булінгу (цькування)	5	10
15.	Тема 15. Соціально-педагогічна діяльність у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку	5	10
16.	Тема 16. Соціально-педагогічний захист дитинства, дитячого та молодіжного руху	5	10

17.	Тема 17. Вплив молодіжних субкультур на формування особистості	6	10
18.	Тема 18. Засоби масової інформації у процесі соціалізації	6	10
19.	Тема 19. Вплив релігійного фактору на формування особистості	5	10
20.	Тема 20. Мистецтво як чинник розвитку особистості	5	10
	РАЗОМ	105	200

Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Проблема взаємозв'язку навчання, виховання і розвитку у вітчизняній освіті.
2. Проблема взаємозв'язку навчання, виховання і розвитку у зарубіжній освітній практиці.
3. Виховання як провідний фактор формування особистості.
4. Розвиток неформальної освіти в Україні.
5. Особливості дуальної освіти у вищій національній школі.
6. Інклюзивна освіта, шляхи реалізації в Україні.
7. Освіта як основа економічного розвитку держави.
8. Особливості організації освітнього простору Нової української школи.
9. Особливості підготовки та проведення тренінгових занять.
10. Роль дидактичних ігор в освітньому процесі.
11. Значення «Великої дидактики» Я. А. Коменського для педагогічної науки.
12. Сутність проблемного навчання та особливості його реалізації в умовах школи.
13. Особливості проведення нетрадиційних уроків.
14. Сутність передового педагогічного досвіду, його показники та вимоги до нього.
15. Форми впровадження передового педагогічного досвіду.
16. Зарубіжний досвід оцінювання знань учнів.
17. Навчання дітей з особливими освітніми потребами.
18. Поняття індивідуалізації в освіті, форми індивідуалізації навчальної роботи.
19. Особливості організації позакласної виховної роботи.
20. Формування здоров'язбережувального стилю поведінки підлітків.
21. Національно-патріотичне виховання учнівської молоді.
22. Формування колективу та його вплив на розвиток особистості.
23. Теорія формування колективу за А.С. Макаренком.
24. Формування професійного самовизначення учнів засобами професійної орієнтації.

25. Освіта дорослих в контексті неперервної освіти в Україні.
26. Історичні передумови виникнення менеджменту як науки управління.
27. Еволюція управління у галузі освіти.
28. Перспективні ідеї розвитку менеджменту в освіті у XXI ст.
29. Проблема якості та ефективності управління закладом освіти.
30. Самоменеджмент як умова ефективності керівника.
31. Програми професійного навчання поза робочим місцем.
32. Організація і планування підвищення кваліфікації та перепідготовки фахівців з вищою освітою.
33. Особливості розвитку креативного мислення.
34. Поняття «емоційний інтелект», особливості його розвитку.
35. Самопрезентація як засіб створення позитивного іміджу особистості.
36. Сучасні платформи масових відкритих онлайн-курсів.
37. Prometheus – масові безкоштовні онлайн-курси.
38. Відкритий Університет Майдану. Громадянська освіта в Україні.
39. Ораторські та комунікативні здібності – складова soft skills для успішної професійної реалізації.
40. Високий рівень самоорганізації – складова soft skills для успішної професійної реалізації.
41. Менеджмент проектів – складова soft skills для успішної професійної реалізації.
42. Створення презентацій – складова soft skills для успішної професійної реалізації.
43. Інтерперсональні soft skills.
44. Універсальні компетенції: складові та основні характеристики.
45. Мета, задачі, закономірності та принципи управління закладом освіти.
46. Професійно-педагогічна культура викладання.
47. Фактори продуктивної педагогічної творчості.
48. Професійно важливі якості особистості педагога.
49. Професійно-педагогічна культура викладача.
50. Педагогічна організація знайомства в умовах оздоровчої зміни.
51. Напрями виховання в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку.
52. Гра як важливий засіб виховання в таборі.
53. Соціальне сирітство в Україні.
54. Державні заклади опіки дітей в Україні.
55. Сімейні форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
56. Характеристика інвалідності як причини обмеженої дієздатності особистості.
57. Поняття неуспішності і відставання учнів у закладах загальної середньої освіти.
58. Робота з учнями, які відстають у навчанні; заходи, які сприяють подоланню неуспішності.
59. Поняття «обдарованості», її типи, ознаки та принципи.

60. Форми і методи роботи з обдарованими дітьми.
61. Погляди відомих педагогів на проблему навчання обдарованої молоді.
62. Учнівські олімпіади з навчальних предметів як форма із виявлення та підтримки обдарованої молоді.
63. Науково-дослідницька робота членів-учнів Малої академії наук України як інноваційна форма роботи з обдарованою молоддю.

***Зразок тестових завдань для підсумкового контролю знань з дисципліни
«Основи загальної і соціальної педагогіки»***

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОР «Бакалавр» Спеціальність 231 Соціальна робота	Кафедра педагогіки 2023-2024 навчальний рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № з дисципліни «Основи загальної і соціальної педагогіки»	Затверджую Зав. кафедри педагогіки Сопівник Р.В. 2023 р.
<i>Екзаменаційні запитання</i>			
1. Перелічіть та охарактеризуйте принципи навчання.			
2. Перерахуйте помилки, які найчастіше зустрічаються у виховній діяльності батьків.			
<i>Тестові завдання</i>			

1. Особливості впливу соціального середовища на формування особистості – це ... соціальної педагогіки.

2. Оберіть з наведеного переліку психолого-педагогічні принципи СПД:

1. Принцип законності та прав людини	2. Принцип системності
3. Принцип сприяння самореалізації дітей та молоді у всіх сферах їх життєдіяльності	4. Принцип державного підходу до завдань, що реалізуються в СПД
5. Принцип компетентності кадрів	6. Принцип диференційованого та індивідуального підходу
7. Принцип зв'язку змісту і форм СПД з конкретними умовами життєдіяльності особистості чи соціальної групи	8. Принцип цілеспрямованості
9. Принцип контролю та перевірки виконання	10. Принцип інтеграції

3. Сім'я, що складається із двох поколінь (батьків та дітей) – це:

1. Нуклеарна	2. Складна
3. Неповна	4. Материнська

4. Комплексна оцінка потреб сім'ї триває до ... днів.

5. Оберіть з наведеного переліку відповідні характеристики проблем соціалізації молоді:

А. Соціальні молодіжні проблеми Б. Особистісні проблеми молодшої людини	1. Пошук сенсу життя
	2. Професійне самовизначення
	3. Визначення ролі та місця в суспільстві
	4. Становище на ринку праці
	5. Кохання, створення сім'ї.
	6. Взаємостосунки з дорослими та однолітками
	7. Забезпечення певного освітнього рівня

6. Оберіть з наведеного переліку відповідні форми опіки дітей-сиріт та дітей, що залишились без батьківського піклування:

А. Традиційні форми опіки Б. Інноваційні форми опіки	1. Загальноосвітня школа-інтернати
	2. Усиновлення (удочеріння)
	3. Опіка (піклування)
	4. Прийомна сім'я
	5. ДБСТ
	6. Будинки дитини
	7. Дитячі будинки

7. Розташуйте у правильній послідовності етапи СПД особам з інвалідністю:

1. Оцінка результатів діяльності	2. Планування системи соціально-педагогічних впливів
3. Організація СПД	4. Дослідницький: виявлення особливих і соціальних потреб осіб з інвалідністю, збережених здібностей

8. Знайдіть відповідність:

1. Навчання	А. Цілеспрямована взаємодія вчителя й учнів, у процесі якої засвоюються знання, формуються уміння й навички.
2. Викладання	Б. Спрямування та організація пізнавальної діяльності учнів педагогом.
3. Учіння	В. Цілеспрямована пізнавальна діяльність учнів.

9. Освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою – це:

1. Формальна	2. Нестандартна
3. Неформальна	4. Інформальна

10. Виберіть із перелічених методів навчання словесні:

1. Дискусія	2. Вправа
3. Розповідь	4. Ігровий метод
5. Ілюстрування	6. Лабораторна робота

9. Методи навчання

Словесні (розповідь, пояснення, лекційний метод), практичні (вправа, практична робота), наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження), моделювання, мозковий штурм, кейс-метод, вирішення професійних ситуацій; робота в парах.

10. Форми контролю

Види: поточний, підсумковий.

Для контролю засвоєння навчального матеріалу у рамках аудиторної роботи проводиться усне опитування, перевіряється виконання самостійної роботи студентів, проводиться поточне тестування.

Форма контролю: екзамен.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371).

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

12. Навчально-методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс, база тестових завдань.

13. Рекомендовані джерела інформації

1. Андреас Шлейхер. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття / Переклала з англ. Ганна Лелів. Львів: Літопис, 2018. 296 с.

2. Бартків О. С. Діяльність соціального педагога в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку : навч.-метод. посіб. / О. С. Бартків, В. Г. Грановський, Є. А. Дурманенко. Луцьк : АКВА ПРІНТ, 2017. 300 с.

3. Бацуровська І.В., Джаландінова А.М. Історія розвитку масових відкритих онлайн курсів в освіті / Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. Вип. 1. 2015. С. 63-66.

4. Буцик І. М. Конспект лекцій з дисципліни «Педагогіка»: Навчально-методичний посібник для підготовки фахівців за спеціальністю 8.18010021 «Педагогіка вищої школи». Вид. 3-є доп. К. : «Аграрна освіта», 2013. 104 с.

5. Васюк О. В., Сопівник І.В. Історія української педагогіки і освіти: навчальний посібник-хрестоматія. К. : ДАКККіМ, 2011. 601 с.

6. Відкритий Університет Майдану (ВУМ). Громадянська освіта в Україні. URL : <https://vum.org.ua/>. Дата звернення: Лютий, 2020.

7. Вікторова Л. В. Основи соціалізації особистості: навч. посіб для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 6.010106 «Соціальна педагогіка» / Л. В. Вікторова, Н. Т. Тверезовська, М. В. Михайліченко, Г. М. Ржевський. К. : «ЦП «КОМПРИНТ», 2017. 475 с.

8. Гаврилов О. В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі. Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. 308 с.

9. Державний інститут сімейної та молодіжної політики // <https://dismp.gov.ua/diyalnist/naukova-diyalnist/dopovidi/simia/>

10. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.]. 2-ге вид., допов. К.: Академвидав, 2012. 352 с.

11. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

12. Закон України “Про вищу освіту”. URL : <https://zakon.help/law/1556-VII/edition01.01.2019/>

13. Закон України “Про дошкільну освіту”. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>

14. Закон України “Про повну загальну середню освіту”. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

15. Закон України «Про освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

16. Закон України «Про фахову передвищу освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>

17. Закон України «Про вищу освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

18. Загальна педагогіка. Навч. посібник / О. Ф. Євсюков, С. А. Чупахін; за ред. О. Ф. Євсюкова; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків, 2020. 150 с.

19. Зайченко І. В. Педагогіка: підручник. К.: Видавництво Ліра, 2016. 608 с.

20. Інклюзивне навчання. Офіційний сайт МОН. URL : <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya>

21. Карпова А. В. Соціалізація підлітків в середовищі молодіжних субкультур // Збірник наукових праць РДГУ. Випуск 11, 2018. С. 66-70. URL : file:///C:/Users/Rose/Downloads/praprv_admin,+article.pdf

22. Конвенція ООН про права дитини від 20.11.1989 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
23. Левченко К. Б., Панок В. Г., Трубавіна І. М. Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту: навчально-методичний посібник. К. : Агентство "Україна". 2015. 176 с. URL : file:///C:/Users/Rose/Downloads/20151023114554_simiyi%20z%20ditmy%20v%20period%20viysk%20konfliktu.pdf
24. Лист МОН України «Про типову документацію працівників психологічної служби у системі освіти» від 24.07.2019 року. URL : https://docs.google.com/document/d/1UY_xe_kXCqYFOKgjZjd5xA4-KbSBzIef-qWQoEWugPs/edit
25. Лотоцька А., Пасічник О. Організація дистанційного навчання в школі: методичні рекомендації. 2020. 71 с. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>
26. Маценко Л. М. Педагогіка сімейного виховання : підручник. Вид. 3-тє, доп., перероб. Київ : ЦП «Компринт», 2019. 376 с.
27. Наказ МОН України «Про затвердження Етичного кодексу спеціалістів із соціальної роботи в Україні» від 09.09.2005 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1965643-05#Text>
28. Наказ МОН України «Про затвердження критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти» від 13.04.2011 року // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0566-11>
29. Ніколаєнко С. М., Шинкарук В. Д., Рудень Д. М., Сопівник Р. В., Сопівник І. В., Петрів Г. В., Кушнір А. О., Моїсєєв В. В., Давидова О. П. Програма виховання студента: «Фахівець, громадянин, патріот». К.: «Ай Си Ес – Актив». 2016. 74 с.
30. Панок В. Г., Бочкор Н. П., Дубровська Є. В., Залеська О. В. Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми у конфліктний та постконфліктний період : метод. рек. Київ: МЖПЦ «Ла Страда-Україна», 2014. 84 с. URL : <file:///C:/Users/Rose/Downloads/metodichka-080914.pdf>
31. Педагогіка: хрестоматія / уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. К.: Знання-Прес. 2006. 700 с.
32. Платформа з профорієнтації та розвитку кар'єри. Офіційний Інтернет-портал Державної служби зайнятості України. Сервіс з он-лайн тестування. URL : <http://profi.dcz.gov.ua/>
33. Положення про психологічну службу в системі освіти України від 22.05.2018 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>
34. Порядок визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, у Національному університеті біоресурсів і природокористування України. URL : https://nubip.edu.ua/sites/default/files/poryadok_pro_neformalnu_osvitu_ostatochniy.pdf

35. Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної та дошкільної освіти, наказ МОН України від 08.06.2018 року № 609. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0609729-18#Text>
36. Рудкевич Н. І. Методика соціально-педагогічної роботи : навчально-методичний посібник. Львів: Растр-7, 2021. 324 с.
37. Сімейна політика в Україні: проблеми і перспективи розвитку: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (04 квітня 2018 р., м. Київ) / [Ред. кол. І. Г. Губеладзе та ін.]. К., 2018. 188 с.
38. Скрипник Т. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі: навчально-наочний посібник. К., 2015. 63 с.
39. Сопівник Р. В., Сопівник І. В. Педагогіка: навч. посіб. К. : ЦП «Компринт», 2017. 231 с.
40. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки. Навч. посібник. Видання 2-ге, випр., доп. К. : Академвидав, 2006. 265 с.
41. Теслюк В. М. Основи профорієнтаційної роботи : навч. посібник. К. : Видавництво Ліра-К, 2016. 346 с.
42. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 248 с.
43. Яблонко В. Я. Психолого-педагогічні основи формування особистості: навч. посіб. К.: Навчальна книга, 2008. 254 с.
44. Prometheus – масові безкоштовні онлайн-курси. URL : <https://prometheus.org.ua>.